

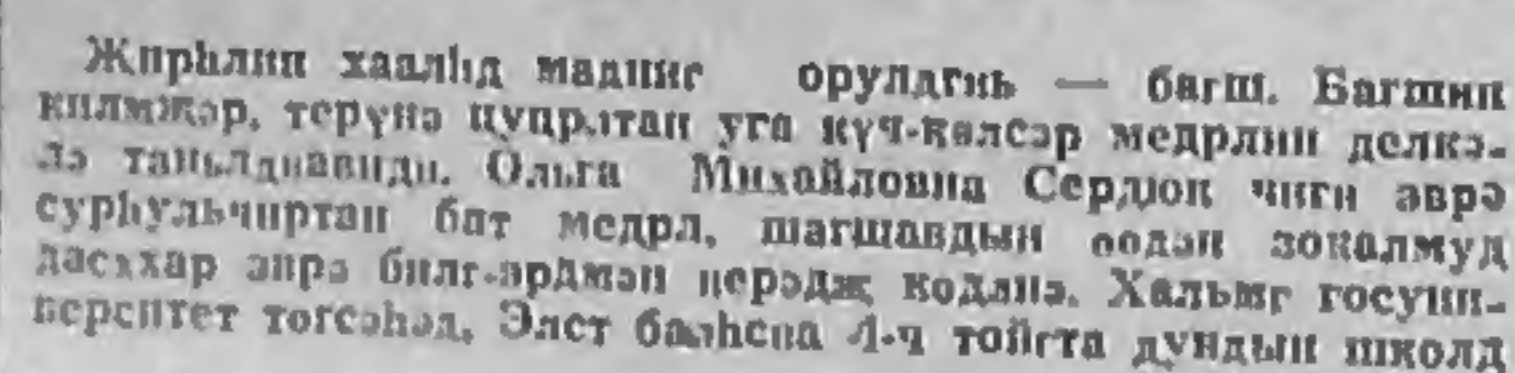

РСФСР-ин Компартийн Хальмг республиканск комитетин, Хальмг АССР-ин Дээд Советин болн Министрмүдин Советин орган

Бембэ өдр

№ 189. (11202).
Упль 3 деншт.

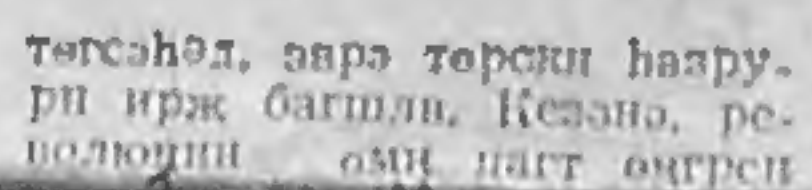
Маңһдур—багшин өдр

Одга Михайловнаг сурхульчир чиги, теднэ ак-эцхварь чиги икэр күндлнэ. Багшини өдрлэ дурта багшини эди Коржана.

ЗУРГТ: О. М. Сердюк класстан.
Р. Астахован цогон дург.

АЧ-ТУСНЬ МАРТГДШГО

род. крестьян-середняков тоод повсиг бардик эврим үүрмүд. Үлү уяк тодлаа, аал хутхал, дораңуулад, рас. күчүлүватъ ижк туузын тил. дая үүмэ татад баш. Тегэд энди бажж тещ башинго бо-лад, сурулын жимилүг дам-илт аалыга көдөмилт повси-Баруни күңи биш дуулан-шолд орк директорар көд-дә. Эхундә М. Ш. Шахха-ков 1940 жыл күртл дирек-торт баш, Эхунсеп ил Эдэр-хия пединститутт орк даси-Цааранш, Юстииск дунды-школаи диристорт тәвдә.

М. Ш. Шалыховни бар-
дартар халыг кел. дас
Борон сурхууды. Азона

— Мана бир кезмиш бари
М. Ш. Шахматов алым ке-
луд дурго кун биле. Сур-
хузе маалд — хамини белет
перг. гиж ан келами. Тер
пугини талж масел, сурхузе
угапар талид нас-жирьлати
кунд бол. — гиж дагити ке-
лэд бээми. Цагн ирлэ.
чалме специалистир пергэ
болхми. Тер парт ученикэд
тату биле. Болл биш селде-
лэн отг сурчаланамди. Тер
мет школа туях тузан дут-
сазми, болл мана эк-миф
бигеиш нонд болал. мари,
пар сурхузе маалд.

Цуг орн-нутгудын пролетармуд, негдцхэтн!

«Алдр Октябрьск социалистическ революцин 73-ч жилин
өөнин тускар» КПСС-ин Центральн Комитетин Секретариатын
ГЕРЧЛДН

Күмү-амтна цуг делсэн туужд шинэ дэвсгэр сексн. Алдс Огтябрьскн социалистическн революц днчлвр бэрснэс нааран дэлн хүрэн жил давс. Цуг эн жилэмд советскн коммунистн эврэннэ улсн, цуг делднд дэвшлгтэ болн эв дүрчч чиндмүдл хамдан ноябрын 7 өдэргн советскн государствнн нэрсн өдг гнж, делггч революционнн шинэүүлнн тэмдгтэ өөи гнж оньднн тэмдгнн. Болн эн жил цуг улснн эн автлсгч ууруулхмн гнсн дуулармүд өрн-пүтлгн онц балх-дэт болн регионмүдт ксгдэл бэзнэ.

Мана ори-нутгин арүн нериг болн тоомсриг каядажх
гним дуудармудын тускар ю келж болх? Советсг революци
онин дэлх дурва жилин хаалн амр, гиниг биги била. Шин
тоот тохалдин туужлгч кичамжс, мюкксн дээч залуу
арыг повдлмуд билэ, улсин кунд зовдл чигн билэ. Болв
таидай ори-нутгудт революционин йовд болв демократи-
ческ граждасн обшественг тогталн явдүхэс болн соруд
повдлэс сүл бээл болхиг?

Манга обществод гүн хувьртс күнэлэлт, Советгүдийн күш
йосна ийди динлвр бэрлэлт, энхр болч пргч үйирт сав
жирлдин тэд талд таллалт ИКСС нээ мөстлр зохилт

Жираллин толъа баал тогталлын КНСС-н гер мослж дшижжн.
Олл тоота бигтүүлн, реалогисн, дууригмзын автор-
мудын үүмлһннг болн өвлүрннг КНСС-н ЦК-н Секрет-
риат хураалд, советс гер болһнд, өрж-бүд болһнд таср-
нго хүвн болж батрнн пүт государствнн болжт сэл өд-
рөс олн келн манн улснг хайрцуулар сэдлн зовта биш
болн тоолвр уга боллд гнж темлгжжнэ. Цүг делнд келн-
амтнн байрнн өдрмүд государствннностнн, граждяйс
тоомсрнн медәнөс, улснн патриотнческ, тууялжт болн
куялтырн аялжсмуалс салжж болһнго юмн болжжнэ. Өх-
тябры ауг һайцхн советск зөөр болдгап кесгөс нааран уувр.
Цүг хүмн амтнэ зөөр болсн социалистнческ идеял үүзэгч
күндннн итгжжх цүт амтнэ толъа эн күнд зовтоһар байрн
болн.

Баян байрт урхын чидмүлэн агсгана болн нэгдүл-
лнэ тэмдгтоёр давуулхн гнж мэдн ленинск авгс
сөлгс өгчнэ. Нег улс, мала обществэ экономичск гүн ре-
формсур болн цутсоюн шин бооца батлж авлиур уралан
новж новх цагла цут улсн, келн-эмтин хоорнд хамдлннэ
нэ тор хн чнр зуужнэ.

Минь эн чиглэл хамгийн ихэр аюултай нөмд сэдвэртэ дисциплин болы бүрхэмж, гэржлэсэн далаарин сэдлэ, зөвлөл, шүүмэл үзлэр болы нгчлэлэ итгэлл, эс глж бэйрня мэлэгийг тогтомаж шүт эн тоот чиглэртэ болжана. Эрин тогмуд хайллынд, дэвсн хаалхан ухалж шинжлэллэ, мэднэс урд бэсэн үйрину күтэс тоотыг зөвлэлэр үзлэллэ, шүүмэлхэр орлалын— байрня шагшавдын үгэр-утхыэндэрт тийм болжана.

Байрин тууганд болн хоосн оля уг келлһн биди тэднйг дуулжахиини. Ноборкы байрин амд селднйг, тэрүна нөг. дүлжэ зөрүлднйг, гуманизмнйг, селк неллһнч болн интернационализмнйг селкнйг хадһлхнйа гнж биди тэднйг дуулжанаиди. Цүүтэнд Йовуд өглөг, селквэр неллһнд болн экономическ өргжлд, кризисн бөөднйг днлж һарһнд нилчэн күрһлж— эц тоотыг мааи оһи келн-эмтнй тоскн даль үтэ тэр өргжжэнэ.

Байрш давуулшна янз олн зүсн болж чадхын — байрш хургуул, демонстрац, митингүд болн вань чигн керт-үүл-дармуд.

Манга нуг улсын, государственн боллч байрин уудагч, хамнулагч чинринь нуг немжонд дохити гиж коммунистирт, партийн биш амтлч, политическ талдан зөрүлэтин эвчнт, улсын босна идеамуд дүсүлч харажах нуг амтнд КПСС-ий Цонгтралын Комитетин Секретариат дүдүлч нежаа.

КПСС-НИ ЦЕНТРАЛЪН КОМИТЕТИН
СЕКРЕТАРИАТ

Советск Социалистическ Республикүдін Союзин Президентин Зэрлг
Рынкин хэрлцэнд орлһар түрүнд күцэгдх
көрг-үүлдвөрмүдин тускар

Продукт харьцангуй нийдүүл-
лилд болж, производствин
олз-тусиг өсөлдүүлнэйд, рын-
кин хэрэгцээнд орлын тэтгэ-
тэл тогтальнд, предпрятъ-
мудин экономическ тустан
үүлэлдиг өргжүүлнэ болж
төлвө соёмьстатыг өсөлдүүлнэ
хүснэгтээр тогтажана:

7. Удсын арга-ахуй бооца. На гүртм үч орлог ололлын орхми. 1991 жилд бооца бат-лен саамд алагаси үн 1988 жи-дн мөш сарин 14-д батлж авси СССР-н Министруудин Советин 741-ч тойгта тогта-рас ншта тогтарден гүртм үшнү үл-сүүт дилэгднэ.

2. Бооплана үн өргөр олол
лһнд орсаа ашт произво
ствени-техническ халхин
продукц-шын йирин кемжа
на учр уга өслэс гетдгхи
тола устбайльностин хам
гун өддн кемжа оруулһн
холоххи. Эн кемжонэс үл
бар дэлгн хам ош аш.

3. СССР-ийн Министрмүд
дин Совет болн Совет республикудийн Министрмүд
Советмүд тедн мөлзэс иш-
тэ ярич өдрин болзт;
батлгдсн гүртм үн олол.

[illegible]

4. Предприятиям, уч-
реждениям, больницам, органи-
зациям государственной социаль-
ной помощи.

Советск Социалистич
Презид
Москва, Кремль 1990 г

страхованых оружій египтян
төвсний тарифиг дөмдөвсн-
гэр оодлуулхиг хэлэхмн.
«СССР-т гражданиудыг пен-
сар теклинэ гэж» СССР-
ин Захиргуудна. «СССР-т
гражданиудыг пенсар тек-
линэ гэж» СССР-ин Захир-
гуудна.

Бүтэсний дотоод хэргийн газар
 1991 онд эвчлэгдсэн
 тарифиг 26 процентийн хэм-
 жанд тогтохын,

Республикуудын Союзийн
 М. ГОРБАЧЕВ,
 хуульч саруушч.

Советск Социалистическ Республикунин Союзунин
Президент М. ГОРБАЧЕВ
Москва, Кремль 1990 жилин худун сарын 1.

Хальмг АССР-ин Дээд Советин Президиумин тогтавр

СОВЕТСКИ СОЮЗИНИ ГЕРОИ В. Б. ГОРОВОВИКО-
НИИ ТӨРЖ ҲАРСНА 80 ЖИЛИНИ ӨӨНД БЕЛДЛҮНЭ
БОЛИ ЭН ӨӨНИГ ТЕМДГЛҮНЭ ТУСКАР

2. Газетмүдүн редакция, телеүзгүддөр болж радиоүзгүддөр бээх Халымг АССР-ин Госкомитет Б. В. Горюховин наен-жирфалин болж үүлдэрин тусх материалмуд баат бээх дөвтэ.

ХАЛЫМГ АССР-Т КЕЛНЭ ПОЛИТИКИН БОЛН КЕЛНЭ ТОГТАЦИН ЫОЛЛГЧ КОНЦЕПЦ

«Халыг АССР-т келсе
туса» Зака республиккы
Дөөд Совет батлыг авса
хөөн коммунисттик, тут де-
всиги улсин депутаттик бо-
ли күү-көдстии ухан-тоо-
лар учт авгад эн докумен-
ти товчлыч варианты хала-
гдмн.

ИЖЛИН КӨВӘД КҮҢКНСН АЙСМУД

«Жаңһрин» 550 жилин өөнд нерәдсн байр Әәдрхнә һазрт болв

— Маана өдл-ахун амти сөөгөр кедднэ, жигт болхы му биш ору авнавиди. Тегэд чиги нолл-амтна байрын өдрийг сээнар, сергм-жтээр давуулахы тэлэ маана мөнгч харм биш. Эннь — теднэ күч-көлсөр хоршагаси зөөр. — тгж Михаил Михайлович кеднэ.

«Жаңһрин» 550 жилин өөнд нерәдсн байр Эәдрхнә һазрт болв

Көк девэн ноһата, өндр модд урһсн Ижлин көвөд ерүн эртэс ави оли эм-
ти цугларв. «Жаңһрин» 550 жилин өөн» гһсн кешэр быгдһсн ик үгмүд холас
үзгдһэ. Сиенэ өмн эрдэлүлөд оли ска мейк тэлж. Кесээхн хувцан өмссн эм-
ти удлог энд зерглж суув. Эди дунд көгшн, медэтэ өржир боли лавир, ха-
лымг хувц өмссн көрхн бичкдүд, өрх-бүлэри — көвүн, бертәһән, ач-жичтә-
һән ирсн эмти чиги бээнэ.

Мана хажуд суус дундын наста, бат-
чилрг цогцта залу — Трусовск района
Стрелецкое селенд прен Николай Дор-
жневий Лидинев гидг кун бааж, Эдг
«Жаңирдг 550 жили солш байрт орлц-
хэр наран ерк-бүдмрл арж.

— Мини гергэм Вэвэ — дуудад, бинадг
архьтэ кун. Эндэр энд үүдүдх концерт
орхих. Биди буурыл көвүтэ, нэг нүүтэ-
дн. Буурыл бер бэвэ, нэгнэ — орс. Ода
буурыл ачта болвиди, — гиж Николай
Дорджиевич эврэлх, орк-буллэ мадниг
таньдула.

Төр хоорид байр өклв. «Енотаевский» совхозын директор, Эрдэнэ областын Советын улсын депутат Михаил Михайлович Марков байрт ирэн амтнг үүн сэдэглэн бэрэлэд, байрнг сөвл. Даруш дэвн болн күчлөснэ ветеран, журналист Бөмбөт Дорджиевич Бакаев хальмг, орс. хасг келэр бэрэл келэд. Хальмгын тегтэс халун мөндөн келв. «Хальмг үүн» газетин дааврт сөглэтр Г. Г. Тюмидова, баш наста шүдлч, Хальмгын комсомолын Эрдэн Деликовин нэртэ мөрөн лауреат Эльдинэ Эрдн, бас бэрэлэн үг келв.

«Енотаевский» совхозин фольклорн багин артистирин үзүслн концерт эмтид таагсгв. Кезжк болл өдгэ цагин хальмг дууулад, биньэд, совхозин артистир эмтиг сергэв. Хальмгин назрас ирсн гинчир — Целин райоин эврэ дууар үүлдгэ «Жир-ил» ансамбли бас бир сонын концерт үзүл. Ансамблин хальд баг наста күүд, көүд орна. Эднэ лежадар болл олар бинлсн хальмг ба цугтадн лээхмж болл.

Концертла ээргэлд энд оми зүсн керж-
гүдлүрмүд бүрдөгв. Талын эргид Енота-
евск райло оми зүсн хот-хон, эд-тавр хуиди.
Халыг жомба, кесг, орс цэ, борг, боориг,
пашлык, дотр — кесг сенр хот энд амж
зүвди. Халыг шива гер дотр соймсад
орси күн кезик халыг улсин өмг-эд үасн
дээрэн, күндтэ гинч болна, Терүг-герин ээн
— халыг хувцта өвти тосж авад дотр,
дуста хот өсгд гингүлүна.

— Мана районд оли кели-эмтнэ элчир
бээтэ. Тегэд чиги кели-эмтнэ байрш
адгуд манад сэн авъялс хувржаа. — гиж
Шотаевск райсоветийн нүдлэг комитетийн ах-
аач Н. А. Нестеренко кетэ. — Үлгүрийн,
уулын кели-эмтнэ, орс, хасг улсын байр
ир сээлэр дава. Эмтид шим кегс-үүлдэрмүд
нар таасгднэ. Хооридан нн-эвар, ах-дүү-
ннэр бээдэ авъялс батруллһид эн кэдлмш
илчлэн күргнэ.

Пирин эн манга ирэн Восток селэнд «Енотаевский» совхоз» олин фелн-амтпа элн-ир хооридан, манга аалдр «Жайнур» келд-гэр, «чигн-минн» гих седкл уггаар, нөг-сөн дөлж, байр-зоялган хувалцж бээ-н меддгнэ. Үдгүрүн, энд 30 шаху жил-ан бажэх хагс күн Абиль Шахимов олин кил хөөнд көддэл, ода пенсът бээна. Нээ-н үрэн есиж босжк, ода долан ачта.

— Мага селэнэ эмти иинһэр бээнэ. Кел-
лэ, зүсэрлэ эмтиг Вилһинэ гндг юмн учрхш,
лет үрү халымгуд болн хасгуд хоориндан
барч бээнэ гиж би келх билэл. Келхдэ, ма-
га селэнэ эмти Очир Вашинович Бадаевиг
гүндлнэ. Эн халымг күүнэ өрк-бүдлнэ ода
асгуд чиги, өрсүд чиги бээнэ, — гиж
билэ Шахимов келтэ.

— Мел чык, — гиж эвүг Молдаш Иша-
ов, бас хасг кедү күн, дөйна, — Ошкэйдүр
ана селанды наштуу бовдл учур, Баахш па-
та халымг бовун өвүр, Цергэс бууж ирс-
еинь хөөн гемин зүүлэр өвүр, Биди цуг-
дан эи өрк-бүлүн зовлигинь хувалливиди,
дугтан селаларн ивүг сүл хээлинь үд-
лэж харбивиди, — гиж эи саяалди.

Восток селдэн бээдг хальмугуд «Жааши-
ны» оошин байрт шуньша бөдлэр кев. Се-
нэ күүд, бээд ирсн гяичириг хальмгн
сэр сазар гинчлүлэ нархнш тата ооши
ууср боориг шарад, дотр цеврэлд, махта
от кеһэд, нэр-хол уга бээж. Зариснь бич-
дүдгэн, бийстэн хальмг хуви үед, сахн-
дээд бас нэр тату болв. Тер бийн өрүн
ртас аян элн кеейна хувцан омсад, серги-
тэ кевэр байран давул.

Фольклори бэлд орлосн бэйчүүд, хальмг хувцта көвүд «Нянгирин» баатрмуд болж сүсн деер харч ирэд, бэлгин тасрхаг үзүүлв. Хортна нарт тусэн Арг Улан Хойднан харжк авзар баатрмуд арнал-култан унал парцхана. Ардмд чүүлг, берел элгин жолалхан аргучигчиртхэ Гиж йөрөнэд үлднэ. Театралчидань ан шадид орлосн совхозин артистирин хальмг хувцг совхозин мөнгөр Өлөт уулж. Совхозин хардвр, тусла' директор Михаил Михайлович Марков «Нянгирин» өлшн байрт шунима ксвор белжк. Зүг хальмг хувц уулалхн төла 11 минхн арслн харжк. Ирсн гингирг совхозин хот уудг герт махш-шолвр, цэ-боорцгар тоолннд бас бэх биш хару харсн болж.

— Мама эдд-ахун амтн сөөнөр кедлнэ,
жид болн му биш ору ашнавиди. Тегэд чиг-
ги келн-амтнэ байрн өдрнг сөөнөр, сергм-
эктээр даруулхн төлэ мадн мөнгн харм
биш. Эннэ — теднэ күч-көлсөр хоршагдн
зөөр, — гиж Михаил Михайлович келнэ.

Эн хүнээ тусгаар бүлэг олон үг нэлэж бол-
хын, юугаад гийхэл, совхозын көдлэмчир, се-
лэнэ ветеранмуд — цугтан зэврийн директо-
риг күндийлэ. Күн болонд онглан өлдг, төв-
чинш селдита, болжамжта, тоолворта күн
гийж энүнэ тусгаар өдн көлжэ. Болж көдлм-
чийн халхар чачи неквртэ, бат хэлэштэ
харлач.

Энд 30 шаху кели-амтнэ элчир бөөдгж. Тегэд совхозни бардачир кели-амтнэ төрмүд ик онгын агчынх медгннэ. «Енотавский» совхозд бөөдг дөч хар хальмг өрн-бүлд совхозни бөөгөр «Хальмг үүн» газет бичүүлж авх болж Михаил Михайлович Марков үгэн өгв. Маана Хальмг тайнчнм аарм эдл-ахууни бардачир бохла амтнэ биш, нам бийсн чгн хальмг келэр бардг газетг бичүүлж авхас зууадг бөөдлмүд эн саамд маднд тодлгв...

«Кашпир» 550 жылды өлгін байрт ор-
хлар хоша бах селдос, майа республикни
«Политний» совхозас бүкл делегате ира.
Полынецирпни делегацин хандь совхозни
парткомни сеглтр А. М. Таженов, ветер-
нармудын советни ахлч Х. А. Гарьев, кест
хөчүр ири. Эднэс негн — хөч Хусани
Таубасич Сарьев өрн-бүдүр ирж.

— «Жаңырым» байр энд йир оргыжтавар
дажжана. Ийм байр Эдэрхнэ һазрт бөөдү
олн келн-эмтнн хооридн улам батар залһж
ниилүлүк, гиж тоолжанап. Элстд болсн
«Жаңырым» байрт бн бас орлдэп. Нанд
шкэр таасгдв, — гиж эн келв.

«Егостаевский» совхозас дэчин-тэйл дуунад бээдг «Водиский» совхозд бээдг хальмугуд энэл олар ирв. Эдннг совхозин партиин орг-анизацин сэгсэтр В. М. Мурзагаллиева хар-днх ирв. Колановка селэнас ирсн «Сосе-душна» гндг өрс хэзгнн ансамбль бас нэр-наад үзүлв.

Эмтин сэн йөрөлийн, хальмыг хувцна, халь-
мыг дууна болн билийн, ингэр утц ээрлийнэ,
бөгс ноолдлийн марһанд байрт ирсн эмти
оржанд, билг-эрдэмн үзүүл. Седкл авлгч
хальмыг ду-билийн айсмуд кесгтл Ижлийн
ковод дүүрэн болж күшнн.

«Жаңырык» оюнд нерөдөн нэр-наадыг бел-
ден режиссер — Халыг АССР-ин культу-
рин министртерин РНМЦ-н методист Лю-
бовь Пурявеевна Басхаева эл өдр ханлтын
оли үг сокса, Әдрхнэ областин культурун
залатын перн дерәс эшүдн Күндләннэ һа-
гч, үнтө белг барулис өгдн. Тер мет «Елю-
таевский» совхозин директор М. М. Мар-
ковд, «Жырл» ансамбльд, байрт орлцен
нань чиги коллективист цуглрэн әмти ин
канлтан өргө.

Байрин нэр-изади төгсө. Болв «Жанһи» өөний байрт орлинс амтн эн өлрнг иврэ селдэлдн уданл хадһлх. Нег үлү баһ-уд, бичкүд 50 жил давхал, алдр дуули-рин 600 жилин өөһлг темалгн цагт. Иж-нин нөвэд болон сергмжтн эн нэарг тол-ж келх.

ТҮМДЭ Галнил,

ЗУРГУДТ: «Жааһрин» 550 жилин оонд
нерэдси байр Ижлийн көвэд болжвх кем.

Садовое селанд олн жил хоорон тосхон Сарпинск района центральн больниц адга цагт хамхад хуурч-хит района эмти медна. Полклинкин медицинск кедлчир кедлмшн цааранднь кехин төлз оборудован-тадан хамдан РАПО-н герүүр үүж харсна хөөн тер боль-ницин герт капиталн яспр кесг жилдан татгдх бээдл-та.

Полклинкин суулсн герт байсаар яспр кедсна хөөн нааран больницин хам-хрхх герс гемтэ улсиг үүжж орула.

бээдлг яврэ нүдэри үзэд бичжэхм эн.

Данад нэг төрнн туснар келх санатай. Улс өөрдж йовна. Района больницин цуг аягсин палатмудт яспр кех кергтэ. Бола больницин хардвр өнүнэ тускар ухал-жашн. Келхд, терапевтческ өнгин палатмудын асрмүд эд уга болв. Больницин өрг-идк хазрт энд-теид нүнд малтгдд хайгдсн бээна. Те-гэд больницин медицинск кедлчирт, гемтэ улст энла-бар йовхд эв уга болв. Нег үлү шам эс патсн сөөнар күй йовсн цагт келэн хульх.

●Селькор төр тэвжэнэ

Гемтэ улст дөң болтн

Больницт тинм бээдл тогтсн болжана. Бола Сад-овое селанэ арул-менд хар-йна цергалхет бийсн яма-ран бээдл тогтв? Полклин-ник РАПО-н герт бээршлв, төрлнн гер «Сельхозэнер-гон» герт бээна. Садв гемин эндг эмнүлгжжэсн улс эмн-лхн цааранднь авхин төлз Котчирэ районур йовулгдв. Бичхдүдиг эмндг энг ода бээх больницин өөрк герт бээна. Эднэс хол биш халь-дэрта гем эмндг энг бээна. Хальдэрта гемтэ улсиг эмн-лх авхин төлз урдн «Ар-шань-Зелменский» совхозур йовулгд билэ.

Эмт эмндг цергалтс Сад-овое селанэр тингж тарагдв. Теди нег-негнэсн кесг дуу-ла хазрт бээна. Тегэд цен-тральн больницин кедлчирт бээтхэ, гемтэ улст эмнлх ав-хд күүнд болжана. Района цугхлгнн, тер мет района селаднн эмти нааран өмчин дөн авхар ирэд, ямаран сед-кэтэ харч йовдгнн нам кел-лэд чиги керг уга. Нег үлү кехин улст, Төрскан харсчт Алдр дээна инвалидмүдт тү-рү болжана. Теди полклин-никт эмчүр олад, эмнлх ав-хар седхлэри, аптек куртл бүчн минутд йовж күрэд, теидэсн хойр дууна хазрт бээх лабораторьт ода. Боль-ницт өрэд өмнх кергтэ гиж өмч кедхлэ, полклинниксн йурвн дууна хазрт бээх боль-ницт күрх кергтэ. Гемтэ күн тингж йовад бээж муу-рна.

Мана района центральн больницин кедлчирт кедл-шин сан таал тогтах болн селадэ ирсн эмтид эмнлх авхнн төлз таал тогтах кер-гтэ болжхдн туснар мана района «Номмунист» болн «Хальмг үнн» газармудт үр-лэ бичгдэ. Больницн нег-нэсн эдг бээдлг ууруулах, партия райкомн, райиспол-комн, райвоенкомн болн йовдлческ музейн гер-күдг района өртүл менд ха-рхнн таал эгнн туск сел-аг эмт бээдл. Тер газарсн ор-ганизацин хардчир буйнч селадт болон болжхд, эмтиг медицинск тегхлнэ төрмүд таалхд болв. Бола... керг туск келхд улаа. Кунж болн келхд мууахнн уга. Районд хархнн, советнн келхнн медицинск тегх-лнэ таалхд болв.

ЦРБ-н ах өмчин даруу А. И. Василенко эн дутуг ууруулхнд онц оньган өгх зовта. Палатмудыг ясад, больницин өргидк хазариг тегхлэд, шам шадгс төр эн халх зовта болжана.

Больницин кухнхд Т. Па-аухина болн А. М. Брескьо хот келчир болж кедлнэ. Кухнх дотринн йир буар. Эсрмүднн болн өрлннхнх лсх кергтэ. 82 күүнд хот кедг кухнх бээдл ингарн ирсн күй жигшүлнэ. Гемтэ улст өгдг хотын рационд темсн, аер-земш уга болжхд йовдл намаг икэр алтрулв. Темс, тарс, ну, алым, кедм, нань чиги витаминитэ продукц ик-эр эдлн, гиж медикуд гем-тэ улст селангн өгнэ, болв больницт бийн эн неквирг күдэхн. Хот уульнн герин кедлчирин келсэр, гемтэ улст эн жил помидор аут негх дэжж огдлх. Юнгад тинм болжхнх кен чиги ме-дхэхш. Темс, аер-земш ур-ладг селан хазрт тинм бол-жхлэ, бэлхнэ хазрт йлхд? Учринь медхэр района боль-ницин ах эмч В. О. Дорджн-евлэ күүндхэр седен бийнх төрүлэ хархнх чадсн угав. Кедлхд нүнд болсн бийнх ге-мтэ улсиг темсэр, аер-зем-шар тегхлнэ төрнх бээсн архарн халх кергтэ. Тинм болад бээхлэ, гемтэ улс юн-гад нундл эс өргхн?

Сарпинск района эмтиг эмнлнх халхд тинм ик ду-туднэсн бээна. Төрүн дээр халхд дегд күүнд болдг төрмүд больницин кедлчир-инг бас дована. Улгүрнх, терапевтческ өнгин теле-фонн аппарат эвдркэ. «Степ-ной» совхозд, магазинд, эм-тэ палатмудур жингүлсн, ца-гт медицинск бачи дол нур-гдх бээна. Эдг телефон терапечи-ческ өнгин телефонла парад-лэсн залхадугдсн. Тегэд энд телефон адри дуусн жонхадт кедлчирт төвнүгн кедлж болжхн. Района за-алхдана өнгин хардчирт өнүнэ тускар негс дэжж эн-гдсн болв чиги теди тер эв-дритүг уга нежэхн. Ним ду-түг чинхлэ юв бээна? Зүгт медицинск тусг залхдана өнгин кедлчирин онг кер-гтэ болжхнх лавта. Цугт халхсэр өмннэ ару-л-менд хархнн тинмх.

ЖУРНАЛИСТИН БЛОКНОТАС

ФРАНЦИН КЕ-СЭЭХН ҺАЗРТ

Эн ори-нутгин тускар үг харсн цагт зөрм эмтнэ сананд Нотр-Дам, Лувр, Эйфелин бээшн орна. Зөрмсьн болхла нер туурсн модельермүд Пьер Карденэ, Кристиан Диорин тускар санна. Ялхд бол чиги Франциг үзх, төрүнэ уульнцсар йовх седкл зүүжэх өмти олн. Минн хөвэр, эн жилд нанд тинм арн учрл. СССР-ин журналистрин Нинцэнэ пу-тевкар зуучлхн кеснөнн тускар умшачиртан келж өгхөр бөөнөл.

Парижур нислхн

Хаха сарин 8-лэ асхлад Москван Шереметьево аэропортд мана баг — уг тоодан 30 журналист—хурв. Удан болсн уга, самолетдан суунад, Париж тал темцвнн. Хаалхдан хооридан эклад таньлдвн-дн. Ик зуудан мана багд Москван журналистир—16 күн —орсн бөөж. Наадкснх Эрэсэн областьму-дас, автономн республикүдэс ирсн нежөд күн.

Хаалхнн өрөл давж одхла стюардессмүд хот, унд пассажирмүдт түгэж өгв. Самолет дотраһур түлкж йовж төгөтэ тэвчиг хөлөхлэ күн өврнэ. Юн эс бээ-нэ: минеральн усн, эмтэхн ундн, шоколад, хазадын орид кесн эвтэки банкта пинв, чаһр. Зүг мана турн-стирт төрүг хулдж авдг арн уга болж харв. Юнгад гихлэ, цуг эн тоот зүг валютар хулдгднэ. Маднд болхла минеральн ус эс гиж «Саяны» нертэ өмтэхн унд өгдг юмн бөөж. Тинм йовдл өврмжтэ боли зө-вэр һунлта юмн гиж нанд сангднэ. Эврэ хазра өмтиг баслхн тер бишнх?

Тингэд ухалад йовтл Парижд, Шарль де Голл аэропортд мана самолет ирж буув. Нарт делкөн чинртэ эн аэропортд дала өмти үзгдхш. Эн туст мана орчулач Н. В. Горелова цөөлһөр өгв: энд үүмлдэд бээх керг уга. Нисж харх цаган меджэх пассажир-мүд шишлх хораст, ресторанд, бички-бички кафе-ст таварн суунад амриа. Документс белдлхнд дала цаг керлгдхш.

Автобуст мана гид мадла таньлдв. Рафаэль Фаз олн жилдан советск туристирлэ кедлжэх күн. Цаган геелго эклад Парижин тускар маднд эн кел-

Басл нэри янзта

Балһсн бээсмч, Париж,

Туулин нутг дунд

Төөрсн мет өвржөлөв, —

гисн мөрмүд сөөни Парижин герлтэ сээхн уульн-сар йовж йовхлал ухандм орв. Рекламин кесг зү-сн өнгтө шамс, ора күртл, зөрмдөн нам өр цөөтл кедлгдг кафецин, ресторандын, ик-ик болн бич-көхн магазинн герл, фонтанмуд онг авлна.

Мана гид орс кел сөөнөр медлж бөөж. Төрүнэ келсиг сонсн школд сурч йовсн цаган тодлуа. Тингхд французск кел зурһан жилдан дассн бийнх, цөөки үг тодлхас биш, сээхн эн келиг йосндан дэ-сж авсн угав. Францд амрч йовхдан эн туст кесг дэжж харм төрлөв. Мана бөөдл-жирһл хуваржэх

цагт өсжөх байчудт хазадын келнд сөөнөр оньган тусхах кергтэ: Эрды-сурһулин халхн кедлчир энүг ясууллхнд килмжөн тусхах зөвтэ.

Түрүн асхи гинчлүртэн оратж ирсидэн юмнд одж чадсн угавидн. Хора болһнд хомшаһад кү ору-ла. Нег йовдл икэр өврүлэ. Францд нээми хонгтан дөрнн гинчлүрт бөөвнн. Негиднх чиги магнас паспорт нексн уга. Ямаран чиги бланкд нер-уцап, альдас, ямаран кергэр ирсн, альд кедлгдгн бичж өгсн угавидн. Тер бийнх кен алых хорад бөөдгн гинчлүрин кедлчир тодрхаһар зааж өгнэ.

Хораснь дала ик биш, болв кедлх зөвтэ тоотн—телевизорнх, цуг кранмуднх, шамнь сөөнөр кедлнэ. Эн саамд Москвад мана бөөсн «Севастополь» гин-члүрин хора тодлгдв. Телевизор гих юмн төрүц уга, радионх болхла кедлжэсн уга билэ. Хойр хо-ран тоод нег телефон. Телефонар герүри жиннүл-снэ хөөн мөнгннх өгхөр кесгтөн күлэх кергтэ.

Париж—өврмжтэ балһсн

Манидур өрүнднх, хаха сарин 10-ла, «Сюзанна» нертэ автобус мана багиг Луврур авад йовв. Эн музейн тускар бичгдсн дегтрмүд олн. Төрүг кесг өмти умшсн болх. Делкэд нернх туурсн алдр зура-чирин, ташр һанцхн Францин биш, талдан чиги ори-нутгудын зурачирин үүдэврмүд Луврин алтн көрчигнх тогтажана. Цуг эн тоотар французмуд бахмж кесж, ик килмжтөһөр хадһлжана.

Боттичелин фрескэ, Караваджон, Ваттон, Фраго-нарин, Леонардо да Винчин нердиг кен эс меднэ. Болв репродукцс биш, тедиэ бийсиннх һарар зурсч зургудыг эврэ нүдэри үзсидэн ик гидгөр би байр-лув. Живописн халхд дала ик медрл нанд уга. Болв делкэд темдгтэ «Джоконда», ардасм кесгтөн хөлөж мишэсн болж нанд медгдв. Алдр зурачин билг кесг зун жил давсна хөөн чиги саяд өмтнэ седкл авлжана. «Джоконда» өөр оньднн өмти олар хурна. Кесг туристир зургинх цокж авна. Төрүнэ туужар соньмсн. Луврас зург хулхалж авч харна гидгнх кесү күнд юмн. Болв 1911 жилд «Джокон-да» хулхалж авсна тускар Рафаэль соньнар келж өгв. Зүг һурвн жил болад эн алдр үүдэвр Флорен-цд олдсн.

1992 жилд Лувр үүдэгдснэ 200 жилин өөл Фран-цд темдгдгдхн. Эн өөниг угтж музейд шинрүлһнэ кедлмш кедлжэнэ. Ташр эн саамд Луврин ик кез-онк бөөдлһнх, янзинх хадһлхнн төлөд цугнх кедл-жэнэ. Нам ясприн кедлмш кедлжэнь хазаһас үзгджэхш. Элсн, тоорм-тоосн, хамхрха чолун уга. Ясгдхаж өнгнх халхлгдсн бөөнэ.

АНЖУКАН Ольга.
(Цааранднь барлгдхнн):

Французск Эльзас гидг областьд Верхний Рейн департаментд бээх Риквир гидг баахн балһсн Францин туристическ «сувсн» гиж зөвтөһөр нерэд-нэ. Энд минһнэс эрвго үлү улс бээна. Зүг жилин дуусн энд күн дала. Риквирэльзасск рислингин хотл балһсн, энд цугнх XVII зун жилд бээсн кевэрн хадһлгдж.

ЗУРГТ: Риквир эндр.
ТАСС-ин зург.

Күнд бөөдл тогтснас иштэ

Владимирск (ТАСС-ин корр. В. Шанаев). Авто-номн республикнн олнд за-галһнэ средствэ андр Севе-ро-Осетинск АССР-ин Деед Советин Президиумнх хар-сн «Северо-Осетинск АССР-ин хазрт өмтнэ то механи-ческ өслнх цаг-зуур кем-жалһнх тускар» гидг ээр-лг барлхав. Автономн республикд ол-на-политическ нэри бээдл тогтсн учрар ним шиндвр авдг гиж зарлгт негдлһнэ. Северо-Осетинск АССР-ин хазрт өмтнэ то механи-ческ өслнх цаг-зуур кем-жалһнх тускар» гидг ээр-лг барлхав. Автономн республикд ол-на-политическ нэри бээдл тогтсн учрар ним шиндвр авдг гиж зарлгт негдлһнэ. Северо-Осетинск АССР-ин хазрт өмтнэ то механи-ческ өслнх цаг-зуур кем-жалһнх тускар» гидг ээр-лг барлхав.

ТУ МОСКВА ЭЛСТ

Хульн сарин 8,

Бичхдүня нег час. 17.45—
Рынок: Германия яһж кед-
жана. 18.30 — Цаг. 19.00—
Актуальн интервью. 19.10

тератур. 11-ч класс. 11.10—
Научн-популярн фильм. 12.05
«Не забудь оглянуться». Хул-
фильм. 13.40 — Док. филь-
м. 14.05 — Даяж

Советин сессин даяжнх.
23.40 — «Крима». Хул. фи-
льм. 1-ч серии.

Бээри программ: 18.30—

Энд миньнаас орлого үлү улс баана. Зур жилийн дууси энд кун дала. Риквиальдасек рилингин хотл балһси, энд цугнь XVII зуи жилд баэси кевэр хадһлгдж.

ЗУРГТ: Риквир андр.
ТАСС-ийн зург.

Бээрй программ: 18.30 — «Республикнн эдр», (Халым келар). 18.40 — «Нобораннн». Советск Эрмд цоргалж новуднн туск телелфнн. 19.00 — «Республикнн эдр» (Орс келар). 19.10 — «Мака соцхэрмуднн мэрр». Халымг АССР-нн улснн депутат М. А. Эршнннов болн В. И. Ннлдонн орлнжж кууцдар 19.25 — Халымг АССР-нн ачта ноддэч Б. Б. Манжуронновн орлнжж соцхэр. (Халымг келар). 19.55 — Зар

муд.— Израилия хамцу
клубмуд. Заверсты — 19.45 —
Вичиалуд. тошму «Ностра»
орни! 20.50 — «Коллаж»
20.55 — М. Амиранашвили
дуулжана. 21.40 — СССР-ин
Деед Советни сессе деэр.
22.40 — РСФСР-ин Деед
Советни сессии дзевик.
23.40 — «Крана», Худ. филь-
м. 2-ч серий.

Бээрл программ: 17.00 —
Телефильм. 17.10 — «Рес-
публикини өдр», (Халымг ке-
лэр). 17.20 — «Теегин герт-
91», Сонсхвр. (Халымг ке-
лэр). 17.50 — «Республи-
кини өдр», (Онс келэл).

ед Советин сессь деер. 23.10
— РСФСР-ин Деад Советин
сессин двелник. 23.10 —
«Бедная Маша». Худ. фильм.
1-ч серий, 00.15 — «О зап-
ретьном». «Күүнэ төлө ин-
ститут» гидг циклас. 2-ч
сонсхвр.

Футбол. СССР-ин чемпио-
нат. «Торпедо» — «Динамо»
(Москва). Завершился — 20.15
— Выход. тышун ияертан
ортун 21.20 — «Акварель»
аурга. 21.40 — СССР-ин
Деел Советин сессь деер.
22.10 — РСФСР-ин Деел
Советин сессия диниян.
23.10 — «Бедная Маша».
Худ. фильм. 2-ч серия.
Бэзри программ: 18.30 —
«Республикнн адр». (Халыг
келэр). 18. 40 — «ЦАМ» —
давин пагур кралн». Сохс-
вр. 19.10 — «Республикнн
адр». (Орс келэр). 19.20 —
Телефильм.

Фильм, (Орс ислэр), 19.20 —
Телефильм.

Нилх—кевүн—залу...
Новорожденный— мальчик—мужчина

[illegible]

НЕРИНЬ МАРТХ ЗӨВ УТАВИДН

Хулһн сарин 12,

БАСН ГАР

Негдч программ: 6.30 — Нарт 120 минут. 8.30 — Нарт делкән конкурс лауреат делкән Корсаковала харһ. Нарт 9.10 — «Арбатский мо-...» Худ. фильм. 1-ч фи-... «Старый дом». 2-ч фи-... «Наследство». 11.40 — ...Аран дурһа күрәд уга бол-... терунас ах эмтәд. 12.30, 15.30 — Цаг. 15.45 — Кон-... 15.55 — Док. фильм. 16.45 — Компьютерла ке-

ся күүдәр. 17.30 — Кон-... 17.45 — Сергмжә-... стартмуд. 18.30 — «Амери-... кәс ирси бичгүд. 1-ч сер-... композитор Евгений Марты-... нонин тускар. 20.00 — Худ. ... фильмин премьер. «Не пу-... тался под ногами». 21.00 — ... Цаг. 21.40 — «Коллаж». 21.45 — СССР-ин прави-... тельствд. 21.55 — «Эн би-... ла...» бидә... 22.15 — «ВИД» гидг программ. 01.15 — ТСН.

Хойрдч программ: 8.00 ... 8.15 — Научн-популярч ... 8.35, 9.35 — Литератур.

5-ч класс. 9.05, 10.05 — ... Английс көл. 10.35, 11.35 — Тууж. 8-ч класс. 11.05 — Мама, папа болн би. 12.05 — «Бодая — Маша». Худ. фильм. 2-ч серия. 13.15 — «Уси деер цирк». 14.05 — Док. фильм. 14.15 — Давтж үзүлгдәх теле-... фильм. «За синими почками». 2-ч серия. 17.00 — СССР-ин улсин артист А. В. Свеш-... никовин 100-ч жилин өөнд нерәдсн концерт. 18.10 — Док. фильм. 19.55 — «Кол-... лаж». 20.00 — Бичкүдү, төвшүн нөөртән ортн! 20.15 — Кинофестиваль. 20.40 — Спорт цуһарань төлө. 20.55 — Концерт. 21.40 — СССР-

ин Деел Советий сессь де-... 22.10 — РСФСР-ин Деел Советия сессия диев-... нин. 23.10 — Худ. фильмин премьер. «Судьбинушка». 1-2-ч серияс.

Бээрн программ: 16.50 — Концерт. 18.00 — «Республи-... линин өдр». Халыг келәр. 18.10 — «Ассоциац «Дисун-... гария» үзүлгән...» 18.45 — «Республикин өдр». (Орс келәр). 18.55 — «Кели — ул-... син байн зөөр». Халыг АССР-ин Заваня проектәр күүндәр кежәһиди. «Халы-... мт АССР-т келә тускар». Шуд өгдјәх сохсхәр. (Халыг келәр). 19.55 — Зар.

Нег-негән муутхад, не-... ринь лутаһад эмти өөрхи-... иньһән чиги, элги-садан чиги-... түүрмд суулжала. Тингәд-... гәд төрүч хара бәсн күүг-... гемшәк болхмн билә. Энд-... санаһар кәдмәһән йовж йов-... сен күүн, маһдур түүрмд тү-... едг бәсми. Тер аврат уга-... цаг мана республик чиги-... хамгин билгә-ухата эмтиг, ... интеллигенциг, партияи бо-... ли советск кәдләһиринг, хө-... чиринг, кәдмәһиринг уга ке-... жәлә. Тингәд кест келн-эмт-... нә үчигн таслджала.

Эн хәэрлт уга үүлдврин-... нерн — сталинизм, Стали-... нә әрх шилһн болжана. Мана халыг һазрт чиги әнү-... нәс кәлә кест бичкүдт әк-... щик уга үлвә, кест өрк-бүл-... уга кәдв, чилиһо нань чиги-... зовлигн сталинизм мана-... һазрур авч ир.

Энд өдр ән цагин тус-... кар барт кест материалмуд-... һарчана. Кест әмтнә нерн-... цеврлгд. Эн халхар Халыг-... АССР-ин, прокуратурин, го-... сударствени әмшиг уга бә-... сһән Комитетин кәдләһир-... бәһ биш үүлдәр күчәһән. Эн кәдмәһин өдгә цагин йо-... вудын тускар биди КГБ-н-... үүлдвринг бүртһлнә проку-... турин әлгин һардач Эмма-... Эрендженовна БОНДАРЕ-... ВАЛА күүндәр кевиди.

— 30-ч — 40-ч жылмудт-... цаажлһнла харһсн әмтнә-... кергүдиг 1988 жыл күртл-... әүг гражданимудын әрһәр-... хәләжәл. Тинь әрһин уга-... 6 о л х л а, керг тингәд-... дор ормидан кевтәд билә. 1988 жилин така сарас ав-... тини кергүдиг биди әрһин-... угаһар чиги хәләдг болуви-... ди. Йһад гихлә, тер, жилин-... туула сард КГБ-ин ЦК-и-... шинһә тогтавр һарла. Йһад-... 1980 жилин туула сард йа-... га ори-нүтгин Президентин-... Зәрл һарла. 30-ч — 40-ч-... болн 50-ч жылмудин әкһәр-... цаажлһнла харһсн әмтнә-... нериг кедрүлһин тускар-... әнд кәлджәл. Эн әрлгә-... ирләтәһәр зарһин биш ор-... ганмуд — «Иурвнт», НКВД-и-... «онц селләһән» харһсн ши-... ндирмуд амр диг-дараһар-... уурулджана. Кергит уурул-... һна шиндирг прокуратур-... болн КГБ батһна.

Тингәд ән әрлгәс иштә-... һәр биди 1200 күүг реабилити-... ровать кевиди. Болз 30-ч-... жылмудт Халыг АССР-ин-... Деел Зарһин әәри йоси-... биш шиндирмуд прокурату-... рин бурушалһар бас ууру-... лгдла.

— Күүг гемшәһнә һол-... учр-утхн йамаран билә? — Һолгчдан «контррево-... люционин үүлдәр» кев гинәд-... әмти цаажлджала. Тер то-... од партияи болн советск кә-... дләһир, интеллигенци әл-... чир. Улгүрһн, партияи Каспий-... ск (Лаганск) улусномин ке-... гдч рәгәлгәр. Әрһин-Гаря-... Черенович Черенов цааж-... гдла. 1937 жыл әнүг бәрәнд-... автә, Буржуазин национали-... стирлә залһлда бәрнә гиж-... әнүг гемшәл. Әнүгә не-... риг цеврлти гиж әлги-сәдн-... сурла.

Тегәд КГБ-д бәсн әнүгә-... кергит хәләһиди. 1937-... жиләс авт тер керг хәләгдәд-... уга билә. Гемшәһн йамаран-... чиги учр-утх угаһар кедр-... нәс иштә биди тер кергит-... уурулаһиди.

Мана республикин нертә-... үүлдәһир А. М. Амр-Саян, А. Ч. Чапчаев, А. П. Йор-... веев болн нань чиги үүрмүд-... XX съездин хөһн реабилити-... ровать кәдә. Болз әгд ке-... рг әмтнә нерн цеврлгдсн уга. Дор ормидан зөгһһнә жи-... лмудт ән керг-үүлдәр оһһан-... өһһсн уга билә, әннә һам-... зөгһһлә гиж кәлж болһә-... на.

Тегәд ола 90-ч жылмудт-... биди ән длаурта үүлдәр-... цааранди күчәһәнәдиди. Улгүрһн, 30-ч жылмудт ма-... на республикд хурамудт-... кергиләсн бурхн-шаһна ик-... баг әмти цаажла харһла, кест-... кест хурамуд уга кәдәл. Әди-... контрреволюционин про-... пагандын болн агитациин тө-... ләд цаажлгдла. Әднә кер-... гүд 1933, 1937 — 1938 жи-... лмудт хәләһидә. Ут-турһн-... тан 152 күүнә сән неринь-... биди хәру тогтаһиди.

Һолгчдан әди Баһ Дә-... рә болн Лаганск улусин ху-... рлумудт кергиләл. Тер то-... од 1888 жыл төрж һарсн-... Чепмль Бадүшевич Басһнев-... — Көчирә әмгд хурын-... баһи болж ән үүлдәлә. Дәһад Шар Гариевич Гар-... яев цаажла харһла. 1875 жыл-... ән төрж һарла. Центральн-... улусин хурын гелн ән би-... лә. Тер-мет ән хурд Бичи-... Болатаевич Босхонджиев-... кергиләл.

Ут-турһтан Центральн-... улусас — 37, Западн улусас-... — 6, Черномельск улусас-... — 36, Ик-Цоохра улусас-... — 2, Долбанск улусас — 7, Баһ-Дөрвәд улусас — 19, Привольск улусас — 9 күн-... учр-утх угаһар, засгәл хар-... ла.

Цаажлгдсн олн-әмтнә то-... од дала баһчуд бәснә ик-... һундла. Әврань төрснн һа-... артан, республикдин кәдү-... тус әди күрж чадл билә. Телн дунд 20 — 30 на-... стә билгә баһчуд баһ биш. Ул-

гүрһ, урһн комсомолн-... тайһин комитетин иштә-... сәлгәр болж кәдмәһин Дә-... Тришкнә 30-ч жылмудт-... зарһин биди орһнә ши-... дәр тәж аһлди.

Сталинск цаажлһн бол-... лгчдан ухата, иштәлә, йа-... рһаһ йовдһмудин учр-утхн-... медр болн тедиг әл уст-... һалһа чадл иштә. Тин-... һә төрһнә интеллигенци-... ннәс кедрүлһн билә. Ул-... гүрһ, улсин әрһм-сүрәд-... нәдләсн баһи Ләһан Йар-... незович Каренов бас ут-... у г а һ а р 30-ч ж и-... л д х а ж аһлди. Рес-... публикин прокуратурин буру-... шалһар әнүгә керә уурула-... ла. Каренов бас интаре-... волюционин үүлдәрһн төлә-... цаажлгдла. Әнүгә керг-... деһг 43 күн засгәлә. Тед-... нәс 12-нә хәж аһла.

«Нарна герл» контррево-... люционин обществә бүрдә-... гиж әди гемшәһидә. Эн-... керг һолгчдан Ростовск об-... ластин халыгудла залһл-... да билә. Ик ауудан әди-... бич-таһи медрәд әмти билә. Һазр әд-бод кәдг товарһ-... сә әди бүрдәлә. Терүг дла-... грулһнә төлә өһсн мөһгит-... «улсин хортна контрреволю-... ционин үүлдврин төлә мөһгит-... гиж мөһнәһир әдә әмтиг-... гемшәһин төлә итүлжәлә. Йа-... маран чиги утгит, йамаран-... чиги тооларинг кест әсәр-... цәлжәк болхмн. Эн әв-арһи-... г 30-ч жылмудт йир сәһәр-... медр болн олалдг әмти бә-... лә. Ола зарһин ик әнүд чиг-... лгдә, әмтнә нерн цеврлгдә.

Зүг шинәс хәләһ кер-... гүдн то ола чиги баһ билә. Иргәдн биди 20-ч болн-... 70-ч жылмудин кергүдиг хә-... ләһиди. Эн түст Президе-... нтин әрлг бәһә. Учр-утх-... угаһар цаажлгдсн күн бол-... һа нериг биди медр әвтә-... ди.

Күүндәр неһн-... ТУРВӘН Ёуна.

Хулһн сарин 13,

БЕМБӘ ӨДР

Негдч программ: 6.30 — 120 минут. 8.30 — Нарт делкән үүдәлт. 9.00 — Ма-... ма, папа болн би. 9.30 — «Һазр, әмд бә». Экологическ-... программ. 10.30 — Режис-... сер Б. Кимягәровин фильмс. «Хасан-Арбанеш». 12.05 — Концерт. 12.20 — СССР-ин ГАИ-ин Ах залһтын нача-

льһик Б. А. Коржковцевла-... харһһә. 12.50 — «Бурда-... моден» селгә өгчәнә. 13.20 — «Партнер». Коммерческ-... зәһгс. 13.50 — «Охранал-... грамота» Әрәсән улсин про-... мыслмудын тускар. 14.20 — «Пи» гидг темдтәһәр. 15.20 — Концерт. 16.45 — Бич-... күдүт — фильм «Великий-... укротитель». 18.00 — Нар-... т делкән панорам. 18.45 — Мультипликационн филь-... мс. 18.55 — Әрәсән пар-... ламентск зәһгс. 19.10 — «Вокрут смеха». 21.00 — Цаг. 21.40 — Нарт делкән-... шатрин марһан. 21.55 —

Телехәләһәһирин сурвар-... «Визит дамы». Худ. фильм. 1 — 2-ч серияс. 00.10 — ТСН. 00.25 — Концерт. Хойрдч программ: 8.00 — Орүнн гимнастик. 8.20 — Мультифильм. 8.30 — Зухра Шарифуллина дуулжана. 8.55 — Док. фильм. 10.00 — Видеоканал «Нөкдәт». 18.00 — Футбол. СССР-ин чемпи-... онат. ЦСКА — «Метал-... лист». Заверһн — 18.45 — «Танһлди. Дартс». 19.50 — Док. фильм. 20.00 — Бич-... күдү, төвшүн нөөртән ортн! 20.15 — Док. фильмин пре-... мьер. 21.00 — Цаг. 21.40

— РСФСР-ин Деел Совет-... сиин сессия диевнин. 22.40 — Х. Иглесиас дуулжана. 00.55 — Соһни сеһнс. «Страх». Худ. фильм. Бээрн программ: 8.30 — «Булз» — «Родниһон». Халы-... м кел дасжәк бичкүдүт. 8.45 — «Республик: үүлдјәх-... цаг». Зәһлгч-публицистиче-... ск программ. (Халыг кел-... ыр). 9.45 — Телефильм. 20.15 — «ТВ-н төгрг ши-... р». Халыг АССР-ин государст-... венн суверенитетин декла-... рациян проектәр күүндәр-... кежәһиди. Шуд өгдјәх сохсхәр.

Хулһн сарин 14,

НАРН ӨДР

Негдч программ: 8.00 — Спорт цуһарань төлө. 8.15 — Ритмическ гимнастик. 8.45 — «Спортлотон» тир-... раж. 9.00 — «Өрүн әртәс-... авн». 10.00 — Төрскидәд-... цеврлһн. 11.00 — Орүнн-... сергмжә программ. 11.30 — Альманах. 12.30 — Әрүл-... меһд. 13.15 — Бичкүдүт-... тууль. «Приключения домо-

венка». 14.25 — Зургудын-... конкурс. 14.30 — Педаго-... гик цуһарань төлө. 15.30 — «Арс». Олимпийский үр-... вр кежәнә. А. Серов, А. Глызин, К. Кельми, П. Пи-... колаев болн нань чиги арти-... стир орлджәх концерт. 16.15 — Селәнә час. Панорам. 17.30 — «Марафон-15». Нарн өдрин кинозал. 19.00 — Мультипликационн филь-... м. 19.25 — ЦТ-н экранд-... түрүн болж үзүлгдәх филь-... м. «Невооруженным взгял-... дом». 21.00 — Цаг. 21.40 — Йирин болн мөһк юмна-... туск тоолар. 21.55 — «И-

И. Чайковский 100 ро-... манс» 22.10 — Олн серий-... тә наадһан фильм-концерт. «Мәппет-шоу». 3-4-ч се-... рияс. 23.00 — Футболн-... шинжәлт. 23.30 — «Йвота-... дия Йанн д' Арк». Гамбург-... — Москва нарт делкән теат-... ралын фестивал. Хойрдч программ: 8.00 — Заридкд аогс. 8.20 — Мультифильмс. 8.45 — Сою-... зан республикудин кинопуб-... листик. 9.35 — Концерт. 10.05 — Режиссер Ю. Бе-... лынкина фильмс. «Рерих». 11.15 — Видеоканал «Со-... ветск Әрәсә». 13.45 — Та-

на сурвар давтгдјәх сох-... схәр. «Бирәч Валентин Пи-... куль». 14.40 — «Коллаж». 14.45 — Н. В. Гоголин-... үүдәһрин акранизәц. «Мир-... город и его обитатели». 1-... 2-ч серияс. 17.00 — «Пла-... нета». Нарт делкән про-... грамм. 18.00 — Док. филь-... м. 18.15 — Композитор-... Е. Птичкина үүдәгә асһн. 20.00 — Бичкүдү, төвшүн-... нөөртән ортн! 20.15 — Кон-... церт. 21.00 — Цаг. 21.40 — Мөһнә спорт. 22.45 — «Иллюзион». «Иван Мозжу-... хин и другие».

РАДИО

Хулһн сарин 8 7.30 — «Зәркнә замжар». Йермен Даваевна Убушье-... ван туск зурц. 7.40 — Тее-... гин айсмуд. 20.00 — Рес-... публиканск зәһгс. 20.10 — «Навказин сон». Радиожур-... нал.

Хулһн сарин 9 7.30 — «Зәһгс». Зәһлгч-... көгжмин программ. 18.00 — Концерт. 18.10 — «Кетче-... неровск района байр». Сох-... схәр. 20.00 — Республикан-... ск зәһгс. 20.10 — «Рыночн-... хәрлән селәнд». Селәнә-... специалистрин эдә-ахуи-... ухан-тоолар. Йшнүльск рай-... онас өгдјәх сохсхәр. (Ха-... лыг келәр). 20.25 — Д. Кугультинов. «Бунт ра-... дума». Литовск ССР-ин ач-... та артист А. Спенциһкий умш-... жана.

Стереопрограмм

14.00 — Концерт. 14.15 — Нарт делкән улсин дуд. Хулһн сарин 10 7.30 — «Зәһгс» Зәһлгч-... көгжмин программ. 18.00 — Орс улсин дуд. 18.15 — «Тег болн әмти». Радиожур-... нал. 20.00 — Республиканск-... зәһгс. 20.15 — Радиолекто-... рия. «Өрк-бүлд төрснн кел-... нә». 20.30 — Халыг АССР-ин Деел Советин ко-... миссәмудт.

Стереопрограмм: 14.00 — Кезәһк вальс-... муд. Хулһн сарин 11 7.30 — «Зәһгс». Зәһлгч-... көгжмин программ. 15.15 — «Орлеоһк». Радиожурнал. 15.45 — «Увәд ю беллви-... ди». Каспийск районас өгд-... јәх корреспондент. 18.40 — Төрски һазрин айсмуд. 18.55 — Республиканск зәһгс.

(Халыг келәр). 20.00. — «Пульс». Зәһлгч-публици-... стическ программ.

Стереопрограмм: 14.00 — Концерт. 14.20 — Орс композитормудын-... романсмуд.

Хулһн сарин 12 7.30 — «Зәһгс». Зәһлгч-... көгжмин программ. 11.15 — «Йаһһр» дуулврин литера-... турин умшһһнә халхсар. 15.15 — Заваня проектәр-... күүндәр кежәһиди. «Халы-... мт АССР-т келә тускар». (Халыг келәр). 15.30 — Араш Чапчаевин 100-... жилин өөнд нерәдсн сохсх-... вр. (Халыг келәр). 15.50 — Зар. 18.40 — Концерт. 18.50 — Республиканск зәһ-... гс. 20.00 — «Побег». «Заван-... болн чн» гидг пикләс.

Стереопрограмм: 14.00 — Духовой оркестр-... нааджана. 14.30 — Совет-... ск болн һаһалын эстрада-... артистәр орлджәх концерт.

Хулһн сарин 13 7.30 — «Зәһгс». Зәһлгч-... көгжмин программ. 8.15 — «Экологическ диевник». 5-ч-... һарц. 14.00 — «Балһсн кел-... жәнә». Зәһлгч-художественн-... программ. Халыг келәр. 14.50 — Башантһиск сов-... хоз-техникумин 70-ч жилин-... өөнд. 15.15 — Экрана айс-... муд. 15.30 — Амрһһнә цагтә. Зәһлгч-көгжмин программ. 16.15 — Н. Гумилев. Шу-... лгүд. 16.30 — Концертн про-... грамм.

Стереопрограмм: 10.00 — А. Брукнер. 4-ч-... симфонь. 10.20 — Концерт. 10.40 — Бичкүдү дуулжа-... на. 11.15. — Эстрада кон-... церт.

Хулһн сарин 14 Стереопрограмм: 14.00 — Литератури умш-... һһ. «Йаһһр» дуулврин хал-... хсар. 9-ч сохсхәр. 14.45 — Концерт. 15.20 — Эс-... тради концерт.

Нертә шүлгчин өөнд

Нертә орс советск шүлгч Сергей Есенинә 90 жи-... лин өөнд нерәдсн байрин керг-үүлдәр Каспийск-... балһсна һолгч талвд болв. «Эрәсә! Зүркидм-... энк һазр» гиж ән нерәдгдлә.

Байрин ән нәр-наадид бадһсна сурһульчир Есе-... нинә шүлгүд умшв. Шүлгчин дурта үүдәһримудт

«Однахн» шүүгдв

Халыг АССР-ин чемпионатын кемжәнд «Одн»-... заводын футболистир Каспийск балһсид района-... хамцу команда һарһв. Энд Көк теһгсин көвөн бә-... әрн спортсменмуд 4:1 тоотанар динлвр бәрв. Тинь-... кемәр әди чемпионатын финалын өрәлин наадид-... орв.

«Однахн» болхлә ән нааднә өмн чиги кергтә то-... очко авсн билә. Тегәд Каспийскин футболистирлә-... болсн харһлт әди цуг әрһ-чидлән үзүлв гиж кәлж-... болшго. Зүг чемпионат төгсәд уга. Тегәд Каспий-... скин хамцу команд иргч наадид бас динлвр бә-... рәд чиги бәәх. Йамаран чиги команда цуг чидлән-... залж наадл кергтә. Эн зокалыг күнәдгә ик саната-... наадачир дааврта харһлтст шүүгдәл чиги бәәх.

В. БАГЛИКОВ, спортын инструктор.

нерәдсн концертг района көгжмин школын сур-... һульчир болн баһшир үзүлв. «Каспийчанка» гидг-... фольклорн ансамбль орс улсин ду дуулж әвв.

Есенинә өөнд нерәдсн ән керг-үүлдәр олн әмтнә-... оньгиг авлв. Тегәд чиги балһсна талвд ик шуу-... гата билә. Тинь кемәр әнүг бүрдәсн района цутһлн-... библиотекин кәдләһир бээрн әмтид ик байр үүдәв. Тинь керг-үүлдәринг мана балһсид улм икәр бүр-... дәх кергтә гиж бээрн әмти ухан-тооларан кәлв.

Редактор А. Б. АЛЬДАЕВ.

Мана хайг:

Элст балһсн,
Ленинә уульһнц, 243.
«Халыг үһн»
газетин редакц
Телефод: 5-54-09.
5-64-41
Эн тойгиг умшһн — В. Н. ЭРДНИЕВА.